

Kasvuriihi

Ideoita kestävään talouskasvuun

Koonti kyselyvastauksista

Sisältö

Sisältö	2
Kyselyn tausta ja vastaajat	3
Kiitos kaikille ideointiin osallistuneille!	4
Kasvuideoiden tavoitteet ja keinot	6
Tavoitteet kestävään talouskasvuun	7
Tutkimus, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen.....	8
Yritysten rahoitus ja pääomien saatavuus.....	10
Vienti	12
Yleinen yritystoiminnan edistäminen	14
Vihreä siirtymä.....	16
Digitalisaatio	18
Liikenneyhteydet ja infra	20
Osaavan työvoiman saatavuus.....	22
Keinoja kestävään talouskasvuun	24
Verotus.....	25
Suorat tuet.....	27
Regulaatio	28
Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö	29
Julkiset hankinnat.....	30
Strategiat ja johtamismallit	31
Informaatio-ohjaus.....	32
Vastaajien arvioita vaikutuksista talouskasvuun ja julkiseen talouteen	33
Vastaajien arvioita vaikutuksista sosiaaliseen kestävyYTEEN ja ympäristöön	34

Kyselyn tausta ja vastaajat

Pääministeri Petteri Orpon käynnistämä Kasvuriihi-hanke avasi verkkokyselyn talouskasvun vauhdittamista koskevien ehdotusten kokoamiseksi.

Kysely oli avoinna 28.10.24.11.2024 ja siihen saapui

781 vastausta.

Kyselyyn vastanneita tahoja oli 571. 28 % vastasi organisaation edustajana ja 72 % yksityishenkilönä. Ideoita sai jättää 1-5 tahoja kohden.

Vastaajat edustavat laajaa joukkoa yrityksiä ja yhteiskunnallisia toimijoita, kuten teollisuutta, korkeakouluja, kasvuyrityksiä, kansalaisjärjestöjä, etujärjestöjä, sijoittajia sekä kuntia ja alueita. Kyselyvastauksista 97 % on suomeksi, 1 % ruotsiksi ja 2 % englanniksi.

Kaikki vastaukset on toimitettu Risto Murron puheenjohtaman Kasvuriihi-työryhmän käyttöön. Tämän koonnin on tehnyt valtion kestävän kehityksen yhtiö Motiva valtioneuvoston kanslian toimeksiannosta. Aineistosta tehdyt nostot ovat tekoälyn poimimia esimerkkejä, jotka Motivan asiantuntija on tarkistanut.*

*Esimerkkejä on voitu lyhentää ilman että niiden asiasisältö on muuttunut. Tekoäly on käsitellyt vain anonymisoitua aineistoa.

Kiitos kaikille ideointiin osallistuneille!

Osallistuneet organisaatiot:

Aalto-yliopisto	ConfidentialMind Oy	HUR Oy	Lääketeollisuus ry
ABB Oy	DeepGeo Finland Oy	Hycamite TCD Technologies Oy	Lääketeollisuuden tiedekunta, Turun yliopisto
Ael-Amiedu, Taitotalo	Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry	hyperion robotics Oy	Lampin Voima Oy
Aii Airspace Design	Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry	Hyvinvointiala Hali ry	Lapin ammattikorkeakoulu
Ajatuspaja Libera	Elintarviketeollisuusliitto ry	Inbecam Oy	Lapinlahden Lähde Oy
Akava ry	eLive Ecosystem Oy	Inventure	Lappeenrannan kaupunki / Greenreality Network
Algorithmiq Oy	Emill Solutions Oy	Jurvan Kalusteusepäät Oy	Leckle Oy
Ammattiliitto Pro	European Investment Fund	Kajan	Liikennevirta
Arnberg oy	FiCom ry	Kaksi Consultants, LLC New York	Maa- ja metsätalousministeriö
Autotuoajat ja -teollisuus ry	Finanssiala ry	Karelia-ammattikorkeakoulu	Mattila
Avarra Oy	Finnair Oyj	Kasvuyrittäjäpalvelu	Metropolia Ammattikorkeakoulu
Bayer Oy	Finnish Water Forum	Keltainen Talo Maalla Oy	Mikro- ja yksityisyritykset ry
Beely Oy	Finno Exergy Oy	Ketola Oy	Millainen Consulting Oy
Betolar Oyj	Fortum Oyj	KF Leading Ky	MIMIR Fellows oy
Biodesign Finland / Aalto- yliopisto	FR8	KH-Koneet Group Oy	Mothers in Business MiB ry
BusinessOulu / Oulun kaupunki	Futures Platform	Koivisto Oy	MTK ry
Carbo Culture Oy	Hämeen ammattikorkeakoulu	Kola	
Caruna	Helsingin Keksijät HEKE ry	Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry	
CM & HR Consulting Oy	Hoas		

Kiitos kaikille ideointiin osallistuneille!

Osallistuneet organisaatiot:

Musiikin luova alkutuotanto
(Suomen Musiikintekijät,
Säveltäjät, Musiikkikustantajat ja
Teosto)

Nextmile Oy

Niemi Oy

Niiranen

NPHarvest Oy

Opetusalan ammattijärjestö OAJ

P2X Solutions Oy

Pääomasijoittajat ry

Poikolainen

Premetec

Rakennusteollisuus RT

Rakennuttajatoimisto Corro

RecyclingEnergy Int. oy

Reiluuden Liiga, Luoto Company

Ruokailo

SAK ry

Salo

SAS Institute Oy

SF-Caravan ry

Sivistysala ry

Sofi Filtration Oy

Spatineo Oy

Spinnova Oyj

Startup Refugees

STM Ohjausosasto / Digitalisaatio
ja tiedonhallinta

STTK ry

Suomalaiset kehitysjärjestöt
Fingo ry

Suomalaisten kehitysjärjestöjen
kattojärjestö Fingo

Suomen 4H-liitto

Suomen itsenäisyyden
juhlarahasto Sitra

Suomen kalankasvattajaliitto ry

Suomen Vetyklusteri

Suomen Yrittäjät ry

Systaylor Oy

Talotekniikkaliitto ry

Tapiservice Oy

Tavararahaksi Group Oy

Teknologian tutkimuskeskus VTT

Teollisuusliitto ry

Teosto

Terveys- ja hyvinvointialan
kasvua ja uudistumista
vauhdittava tutkimus-,
kehittämisen- ja innovaatio-
ohjelma

Terveysteknologia ry

Trekeksi Osk.

Treon Oy

Tuulialfa Oy

Väänänen

Vaasan yliopisto

Valuatum Oy

Why-Advisory Oy, RTE-ohjelma,
MyData.org

Will & Must Oy

www.riverrecycle.com

Yhteiskunnallisten yritysten liitto
ARVO ry

YIT OYj

Yrkeshögskolan Arcada Ab

Y-Säätiö

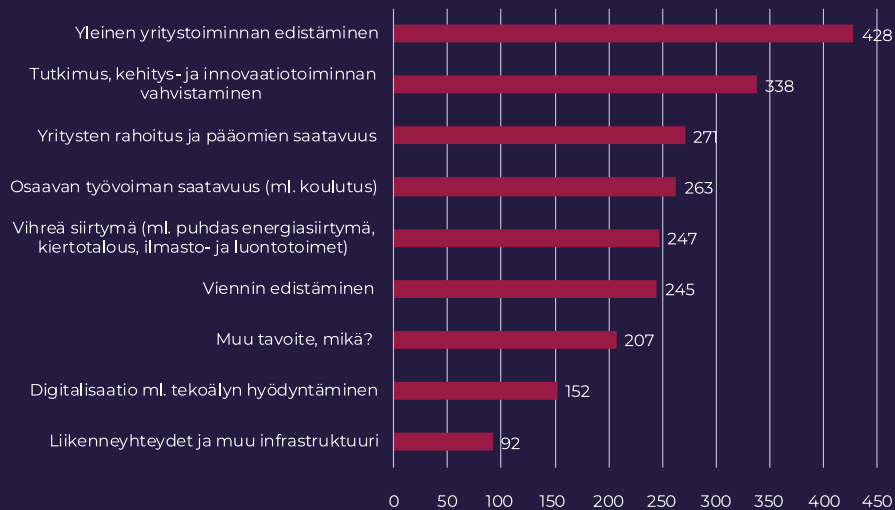
Osa organisaatioista jätti ehdotuksensa
anonyymisti

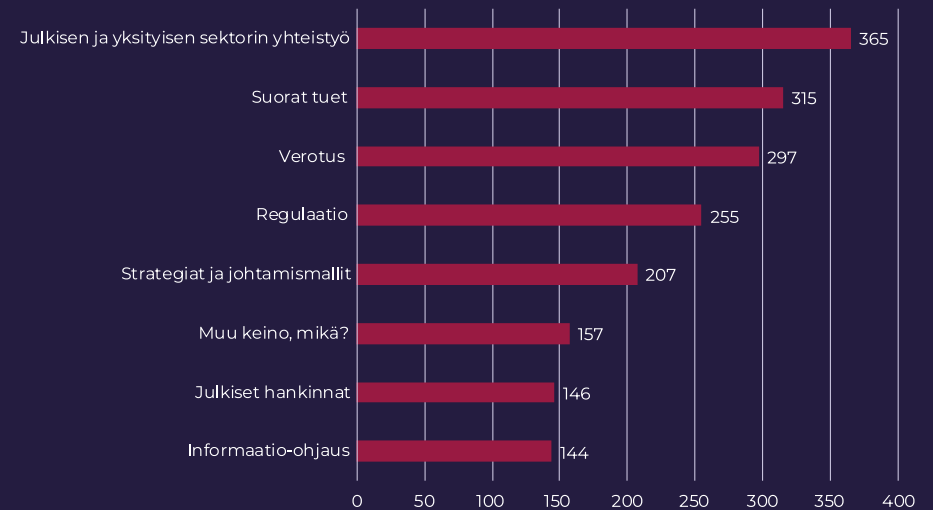
Kasvuideoiden tavoitteet ja keinot

Vastaajia pyydettiin nimeämään tavoite tai keino talouskasvun saavuttamiseksi. Vastaaja luokitteli vastauksen seuraaviin kategorioihin. Kuvissa on ehdotusten jakautuminen. Yksi ehdotus voitiin nimetä useampaan kategoriaan. Yleisimmin tavoitteet liittyivät yritystoiminnan edistämiseen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan vahvistamiseen. Keinoista yleisimpiä olivat suorat tuet sekä julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö.

Mihin seuraavista tavoitteista ehdotuksesi liittyy?

Mitä seuraavista keinoista ehdotuksessasi käytetään?

Tavoitteet kestävään talouskasvuun

Tutkimus, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen

Tutkimus- ja kehitystoimintaan toivottiin lisää pitkäjänteisyyttä, strategisia valintoja ja priorisointia, jotta voidaan keskittyä vaikuttavaan toimintaan. Toimialoista mainitaan muun muassa energiateknologia, vihreä siirtymä, digitalisaatio, vesitalous, taide ja kulttuuri, kasviproteiinit, biohiili, vetytalous, matkailu sekä lääketeollisuus ja terveysteknologia.

Kaupallistaminen nähdään pullonkaulana tutkimustoiminnan hyödyntämiselle. T&K-rahoitusmalliin toivotaan selkeyttä ja elinkaariajattelua, jossa ideat kehittyisivät kaupallisiksi tuotteiksi tehokkaammin korkeakoulujen ja yritysten tiiviinä yhteistyönä. Immateriaalioikeuksien osaamista tulisi vastaajien mukaan kasvattaa erityisesti pk-yrityksissä.

Tutkimus, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen

Digitalisaatioon ja teknologiaan panostaminen

Vastausten perusteella digitalisaatio ja teknologiset innovaatiot, kuten tekoäly, robotiikka, akkuteknologia ja paikkatiedon hyödyntäminen, ovat tärkeässä roolissa Suomen kilpailukyvyyn parantamisessa. Business Finlandin toivotaan painottavan näitä teemoja entistä enemmän.

Tapahtuma- ja kulttuuriala

Useissa vastauksissa mainitaan kulttuuri-, tapahtuma- ja taidealoihin panostaminen. Vastauksissa korostetaan luovuuden merkitystä viennille ja talouskasvulle. Alassa nähdään potentiaalia lisätä hyvinvointia ja houkutellessa matkailijoita.

Korkean jalostusasteen tuotteet

Korkean jalostusasteen tuotteet, joissa yhdistetään teknologinen osaaminen ja arvokas lopputuote, tarjoavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja vahvistavat talouden kasvua.

Yhteistyö ja verkostoituminen

Ehdotuksissa korostetaan yhteistyön merkitystä eri toimijoiden välillä. Toimintamalleiksi

nimetään erilaiset innovaatiokilpailut sekä kiihdyttämöt, jotka auttavat pk-yrityksiä kaupallistamaan tuotteitaan kotimaan markkinoille ja vientiin. Ideoissa mainitaan yliopistojen yritysekosysteemit ja keinot tutkimuksen kaupallistamiseen. Yhtenä ideana esitetään seudullisia yrityskiihdyttämöitä, joissa on toimijoina kuntien elinkeino-yhtiöt, maakuntien liitot, kauppakamarit ja yrittäjyisyhteisöt.

Polku kaupallistamiseen

Ideoissa ehdotetaan, että ketju perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen ja tutkimustulosten kaupallistamiseen toimisi katkeamattomasti. Talouskasvun ja tuottavuuden näkökulmasta yritysten tuottavuutta nostaisi olemassa olevan tiedon ja teknologian hyödyntäminen, ei pelkästään uuden tiedon luominen. Business Finlandin toimintaan toivottiin selkeämpää rahoitusmallia T&K-toiminnalle. Lisäksi ideoiden käytäntöön vientiin ehdotettiin palvelua, jonne voisi syöttää ideoita, ratkaistavia ongelmia ja etsiä tekijöitä. "Valtava määrä innovaatioita hukkuu ihan puhtaasti arjen haasteiden ja ajan puutteen alle."

"Suomi on jäljessä luovien alojen kasvuympäristön kehittämisessä. Euroopan komissio on tunnistanut kulttuuri- ja luovat alat johtaviksi teollisuuden aloiksi. Suomessa alalla toimii 130 000 yritystä, joiden liikevaihto on 14 miljardia euroa. Lisäksi kulttuuriammateissa työskenteli päätyökseen 136 100 henkilöä vuonna 2022. Alalla on valtava kasvupotentiaali, joka vaatii tuekseen investointeja."

"Suomessa tulisi keskittyä tuotteisiin, joissa on korkea jalostusaste ja globaali kilpailuetu."

"Ehdotamme, että Suomi ryhtyy systemaattisesti kehittämään tutkimuksen kaupallistamisjärjestelmää yhdessä yliopistojen, sijoittajien, liike-elämän, tutkijoiden, yrittäjien ja opiskelijoiden kanssa, tavoitteena rakentaa Suomesta maailman paras paikka tutkimuksen kaupallistamiselle. Tämä edellyttää myös muutoksia lainsäädäntöön ja yliopisto-ohjaukseen, esimerkiksi OKM:n on olennaista saada suunnata rahoitustaan myös kaupallistamisen edistämiseen."

"Pyrittävä luopumaan nykyisestä, raskaasta ja usein aivan liian konservatiivisesta arviointikäytännöstä malliin, jossa varsinkin startupit voivat saada lainatakuuta selkeämmin mikäli yksityinen rahoitus sijoittajilta on varmistunut."

Yritysten rahoitus ja pääomien saatavuus

Yritysten rahoitukseen ja pääomien saatavuuteen liittyvissä vastauksissa korostuivat erityisesti riskipääoman saatavuus, lainarahoituksen haasteet, investointien merkitys sekä verotus. Moni vastaaja toi esiin valtion roolin riskisijoitusrahastojen kehittämisessä ja korosti riskipääoman merkitystä alkuvaiheen kasvuyrityksille. Lainarahoituksen osalta nousi esille tarve selkeyttää TKI-rahoituksen saatavuutta ja helpottaa lainaehtoja erityisesti pk-yrityksille, jotta ne voisivat tehokkaammin investoida liiketoimintaan.

Sijoitusten ja investointien merkitys kestäväen talouskasvun luomisessa korostui vahvasti, ja erityisesti viennin edistäminen ja pääomasijoitukset nähtiin keskeisinä tekijöinä. Verotuksen osalta moni vastaaja näki Viron yritysveromallin hyvänä esimerkkinä, jossa yritykset maksavat veroa vasta, kun omistaja nostaa rahaa yrityksestä. Tällaisen mallin katsottiin mahdollistavan suuremmat investoinnit ja yritysten kasvun. Myös tarve vähentää byrokratiaa ja helpottaa pääsyä rahoituslähteille nousi esille ratkaisuna yritysten kasvun ja kestäväen talouskasvun tukemiseksi Suomessa.

Yritysten rahoitus ja pääomien saatavuus

Riskipääoma

Vastauksissa korostettiin valtion roolia riskisijoitusrahastojen kehittämisessä sekä riskipääoman merkitystä erityisesti alkuvaiheen kasvuyrityksille. Monien yrittäjien mielestä riskipääoman puute hidastaa uusien innovaatioiden ja kasvuhakuisten yritysten kehitystä Suomessa.

Lainarahoitus

Lainarahoituksen osalta nousi esille tarve selkeyttää TKI-rahoituksen saatavuutta ja edellytyksiä. Vastaajat kokivat, että nykyiset lainarahoituksen ehdot voivat olla liian tiukoja erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. Lainojen saaminen kohtuullisilla ehdoilla nähtiin kriittisenä, jotta yritykset pystyisivät investoimaan liiketoiminnan kehitykseen ja kasvuun.

Sijoitukset ja investoinnit

Sijoitusten ja investointien merkitys nousi vahvasti esiin monissa vastauksissa. Vastaajat painottivat erityisesti viennin edistämisen ja pääomasijoitusten tärkeyttä kestävän talouskasvun luomisessa. Monet peräänkuuluttivat myös sijoittajien kannustamista kotimaisiin

yrityksiin investoimiseen sekä helpompia mahdollisuuksia saada pääomaa yritystoiminnan laajentamiseen. Yritysten investointeja ja pääomasijoituksia tulisi tukea verotuksellisesti. Tuki voi olla esimerkiksi investointivähennyksiä, R&D-toiminnan tukemista verovähennysten muodossa tai pienyrityksille suunnattuja verokannustimia.

Rahoituksen infrastruktuurin parantaminen

Rahoituksen infrastruktuuri nähtiin keskeisenä, jotta yritykset voisivat hyödyntää saatavilla olevia rahoituslähteitä tehokkaammin. Tämä tarkoittaa rahoituksen hakuprosessien yksinkertaistamista ja byrokratian vähentämistä, jotta yritykset voisivat keskittyä liiketoiminnan kehittämiseen, eikä hallinnollisiin tehtäviin. Myös eri toimijoiden välisen yhteistyön parantamista toivottiin. Vastaajat ehdottivat pääomasijoitustoiminnan rakenteiden kehittämistä niin, että se houkuttelisi enemmän pääomasijoittajia ja tekisi Suomesta houkuttelevamman sijoituskohteen.

"Valtiolla voisi olla riskisijoitusrahasto, jonka kautta alkuvaiheen yritykset saisivat helpommin riskipääomaa. Riskipääoman saaminen on erityisen vaikeaa nuorille kasvuyrityksille, joilla ei vielä ole vakiintunutta liiketoimintaa."

"Blended Finance -rahoituksessa julkinen sektori sijoittaa korkeammalla riskillä ja matalammalla tuottotasolla, mikä parantaa yksityisten sijoittajien riski-tuottoprofiilia ja houkuttelee yksityistä pääomaa kohteisiin, joilla on laajempi yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Julkinen sijoittaja voi sijoittaa alisteisiin instrumentteihin, kuten "Junior Equity" tai "Junior Debt", jotka ottavat riskit ensin, mikä tekee sijoituksesta houkuttelevamman yksityisille toimijoille. Parhaiten yksityistä pääomaa voidaan mobilisoida rahastotasolla, ja esimerkiksi TeSi voisi tarjota junior-rahoitusta rahastoihin, jotka tukevat kasvuyrityksiä kaupallistamisvaiheessa."

"Suomi on pääomaköyhä maa ja tarvitsee keinoja yksityisten pääomien mobilisoimiseksi. Yksi ratkaisu voisi olla pääomaverohyvitys, joka kohdistuisi valittujen kansallisten painopistesektorien kasvuyrityksiin tehtyihin sijoituksiin. Tämä kannustaisi sekä nykyisiä että uusia sijoittajia. Esimerkiksi osa yksityishenkilöiden tileillä olevista 100 miljardista eurosta voisi kohdistua tällaisiin sijoituksiin, mikä auttaisi yrityksiä pysymään pidempään kotimaisina. Lisäksi voisi kannustaa verohyödyn tarjoavien rahastojen perustamista, joita hallinnoisivat ammattimaiset managerit ja jotka mahdollistaisivat myös pienemmät sijoitukset."

"Investointituella. Monen uuden teknologian ensimmäiset investoinnit teollisen mittakaavan tuotantoon vaativat merkittäviä investointeja. Nämä ovat usein myös ns. pilot-hankkeita, jotka onnistuessaan aiheuttavat 'ketsuppipullo'-ilmiön eli rohkeutta ensimmäiseen investointiin ei nykyisessä taloudellisessa ympäristössä ole, mutta kun ensimmäinen laitos nähdään toiminnassa uusia investointeja on sitten helpompi tehdä."

Vienti

Viennin edistämässä korostui erityisesti vientituotteiden kehitys, viennin rahoitus ja tuet, kansainvälisten markkinoiden hyödyntäminen sekä markkinointi. Vientituotteiden kehityksessä painotettiin tuotekehitystä, innovaatioita ja jalostusasteen nostamista, jotta suomalaiset tuotteet voisivat menestyä globaaleilla markkinoilla. Viennin rahoitus ja tuet olivat keskeisessä asemassa erityisesti pk-yrityksille, joilla ei ole riittäviä resursseja kansainvälistymiseen. Rahoitusinstrumenttien ja valtion tukien koettiin helpottavan uusille markkinoille pääsyä ja vähentävän riskejä.

Kansainvälisten markkinoiden hyödyntämisessä korostettiin uusien markkinoiden avaamista ja verkostojen rakentamista. Erityisesti kasvualat, kuten terveysteknologia, nähtiin tärkeinä mahdollisuuksina. Ympäristö- ja puhdas teknologia mainittiin usein aloina, jotka vastaavat kestävä kehityksen tavoitteisiin ja joissa Suomella on vahvaa osaamista. ICT- ja peliala nostettiin esiin merkittävänä kasvupotentiaalin omaavana sektorina. Elintarviketeollisuus mainittiin myös vientipotentiaalin omaavana, erityisesti puhtaan ja laadukkaan suomalaisen ruoan sekä terveysvaikutteisten kasviproteiinituotteiden osalta. Metsäteollisuus ja bioteknologia koettiin perinteisesti vahvoina aloina, joihin panostamalla Suomi voi lisätä viennin arvoa ja kestävyttä.

Viennin markkinoinnissa ja brändäyksessä korostettiin tehokkaan markkinoinnin ja brändin rakentamisen tärkeyttä, jotta suomalaiset tuotteet erottuisivat kilpailijoista. Lisäksi esitettiin muita ehdotuksia, kuten logistiikan parantaminen ja verotuksen keventäminen, jotka tukisivat viennin kasvua ja pk-yritysten kilpailukykyä.

”Kansallinen riskinjako- ja takausinstrumentti voisi helpottaa uusien vientiyritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille. Erityisesti pk-yritykset hyötyisivät tällaisista tukimuodoista, koska niiden resurssit ovat rajalliset ja riskit suuria.”

” Suomalaisista vientituotteista tulisi tehdä tunnettuja brändikampanjoiden kautta, jotta kuluttajat oppivat tuntemaan ne ja niiden korkean laadun. Tämä on erityisen tärkeää pienille yrityksille, joilla ei ole suuria markkinointibudjetteja.”

”Kehitetään kansallinen tukiohjelma, jolla voidaan tarjota tukea pk-sektorin viennin kannalta kriittisiin asioihin, jotka on rajattu Business Finlandin myöntämien tukien ulkopuolelle. Näitä ovat panostukset mainontaan ja myyntiin. Siis todellisiin vientiaktiviteetteihin instrumentteja, ei mihinkään vientitoimenpiteiden valmisteluun.”

Vienti

Vientituotteiden kehitys

Vastaajat korostavat tarvetta kehittää uusia tuotteita ja palveluita, joilla on korkea lisäarvo, jotta Suomen vienti voisi menestyä globaaleilla markkinoilla. Innovaatioihin ja jalostusasteen nostamiseen liittyy vahvasti myös osaamisen kehittäminen ja teknologian hyödyntäminen. Vastausten mukaan suomalaisilla yrityksillä on potentiaalia kehittää vientituotteita, jotka ovat laadukkaita ja kestäviä, mikä lisää niiden houkuttelevuutta kansainvälisillä markkinoilla.

Viennin rahoitus ja tuet

Monet vastaajat painottivat, että vientiä edistävät rahoitusratkaisut ovat kriittisiä erityisesti pk-yrityksille, jotka haluavat laajentaa toimintaansa kansainvälisille markkinoille. Rahoitustuen avulla yritykset voivat hallita vientiin liittyviä riskejä ja saada tarvittavaa pääomaa vientiponnisteluihinsa. Tärkeänä pidettiin myös valtion tukien ja takuiden roolia, joilla voidaan vähentää rahoitusriskejä ja tehdä vientitoiminnasta houkuttelevampaa sekä yrityksille että sijoittajille.

Kansainväliset markkinat

Tämä teema keskittyy kansainvälisten markkinoiden hyödyntämiseen ja ulkomaankaupan mahdollisuuksien laajentamiseen. Vastaajat korostivat, että Suomen tulisi keskittyä uusien markkinoiden avaamiseen ja vahvistaa olemassa olevia suhteita kansainvälisesti. Lisäksi mainittiin, että yritysten tulisi panostaa markkinatiedon hankintaan ja hyödyntää paikallisia kumppaneita tehokkaammin. Verkostojen ja kumppanuuksien rakentaminen on keskeisessä asemassa, jotta suomalaiset yritykset voisivat kasvaa ja kilpailla kansainvälisesti. Vastaajien mukaan erityisesti kasvavat alat, kuten terveysteknologia ja ympäristötekniikka, tarjoavat suuria mahdollisuuksia suomalaisille vientiyrityksille.

Viennin markkinointi

Tämä teema käsittelee viennin markkinointia ja brändäystä. Vastaajat korostavat, että suomalaisista tuotteista ja palveluista tulisi tehdä houkuttelevia kansainvälisille asiakkaille, mikä vaatii tehokasta markkinointia ja brändin

rakentamista. Suomella on vahva maine laadukkaana ja luotettavana valmistusmaana, mutta tätä mainetta ei ole riittävästi hyödynnetty markkinoinnissa. Tehokkaat brändikampanjat ja paikallinen markkinointi ovat avainasemassa, jotta suomalaiset tuotteet saadaan tunnetuiksi ja erottumaan kilpailijoista. Erityisesti pienten yritysten kohdalla vientimarkkinoinnin tukeminen voisi auttaa heitä saavuttamaan kansainvälistä näkyvyyttä.

Muut viennin edistämisehdotukset

Nämä ehdotukset liittyvät vientiin, mutta eivät kuulu selkeästi aikaisempiin neljään teemaan. Vastaajat käsittelevät esimerkiksi uusia yhteistyömuotoja, logistiikkaan liittyviä ratkaisuja ja verotuksellisia keinoja viennin edistämiseksi. Näissä ehdotuksissa tuotiin esiin tarve keventää verotusta, parantaa logistiikan toimivuutta ja edistää kansainvälistä yhteistyötä, jotta vienti voisi kasvaa ja vahvistua. Lisäksi mainittiin tarve parantaa pk-yritysten asemaa, jotta ne voivat kilpailla globaaleilla markkinoilla ja osallistua vientitoimintaan täysimääräisesti.

Yleinen yritystoiminnan edistäminen

Työllistämisen helpottaminen nousi vastauksissa esille tarpeena yksinkertaistaa ja joustavoittaa työntekijöiden palkkaamisprosessia, erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Yrittäjyyden edistäminen nähtiin tärkeänä talouskasvun moottorina, ja siihen liittyvät esteiden madaltaminen sekä yrittäjien toimintaympäristön kehittäminen. Innovaatioiden ja teknologian kehittäminen korostui kilpailukyvyn parantamisessa ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien luomisessa. Vastuullisuuden ja ympäristöystävällisyyden merkitys nähtiin suureksi talouskasvun kestäväen toteuttamisen kannalta, erityisesti vihreisiin toimintamalleihin siirtymisen tukemisessa.

Koulutuksen ja osaamisen kehittäminen nousivat esille erityisesti työelämälähtöisen koulutuksen ja jatkuvan oppimisen tukemisessa. Sääntelyn ja byrokratian purkaminen nähtiin keskeisenä keinona helpottaa yritystoiminnan sujuvuutta, muun muassa lupaprosessien yksinkertaistamisella.

"Suomalainen aikuiskoulutusjärjestelmä korostaa uusien taitojen oppimista, mutta se ei enää riitä nykymaailmassa. Monen aikuisen maailmankuva ja henkinen kapasiteetti eivät vastaa nykyisen työelämän vaatimuksia, joka edellyttää kognitiivista diversiteettiä ja yhteistyökykyä. Ruotsissa on luotu kansainvälinen MindShift-verkosto tukemaan aikuisten yksilöllistä kehitystä, ja myös Suomessa tulisi kehittää vastaavia malleja. Pelkkien ammattitaitojen sijaan tarvitaan kehittyneitä ja joustavaa ajattelukykyä, jota monilta työntekijöiltä puuttuu."

"Suomen ruokajärjestelmän muutos ja kehittyvät ruokateknologiat tarjoavat merkittävän kasvumahdollisuuden. Suomi on jo ruokateknologian huippuosaaja, ja elintarvikeinnovaatiot ovat potentiaalisia vientituotteita sekä houkuttelevat ulkomaisia sijoituksia. Kasvupotentiaali keskittyy kasviproteiineihin, kaurameijerituotteisiin ja solumaatalouteen. Tämän potentiaalın hyödyntämiseksi tarvitaan investointipaketti kasvupohjaisen ruuan tutkimukseen, innovaatioiden kaupallistamiseen ja osaajien koulutukseen sekä strategia tukemaan uusien ruokateknologioiden kehitystä ja erikoistumista."

"Digitalisaatio ja datavetoisuus edellyttävät innovaatioekosysteemien syntymistä. Ehdotan, että edellyttämme kaikkien julkisten toimijoiden avaavan datarajapintansa julkisesti, jotta tekoälyyn, digitalisaatioon ja data-analytiikkaan liittyvä tuotekehitys- ja innovaatioinvestoinnit sekä liiketoiminta kasvavat. Tietoturvan ja GDPR:n taakse ei voi selityksenä loputtomasti piiloutua."

Yleinen yritystoiminnan edistäminen

Työllistämisen helpottaminen

Palkkaamisen riskejä voidaan pienentää tarjoamalla esimerkiksi verokannustimia pienille ja keskisuurille yrityksille, erityisesti pitkäaikaisia työsuhteita varten. Tämä voisi alentaa kynnystä rekrytoida uusia työntekijöitä. Lisäksi on korostettu joustavampia työehtoja, kuten osa-aikatyön mahdollisuuksia ja kevyempiä säästöjä rekrytointiin. Erityisesti maahanmuuttajien työllistymistä ja joustavampia lupaprosesseja on ehdotettu.

Yrittäjyyden edistäminen

Ehdotuksissa korostetaan yrittäjien alkuvaiheen tukemista esimerkiksi neuvontapalveluilla, starttirahoilla tai riskien pienentämisellä. Pienten yritysten kasvuun tähtäävä sääntelyn keventäminen on keskiössä. Monet yrittäjät näkevät nykyisen byrokratian esteenä toiminnan laajentamiselle.

Innovaatio ja teknologia

Teknologian kehitys on nostettu esille kriittisenä talouskasvun moottorina. Tämä tarkoittaa investointeja tutkimukseen ja kehitykseen sekä uusien teknologioiden käyttöönoton tukemista yrityksissä. Innovaatioita tukevat ekosysteemit ja verkostoitumisen mahdollistaminen ovat myös tärkeitä aiheita, joilla voidaan luoda kilpailuetua ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Vastuullisuus ja ympäristö

Ehdotuksissa korostetaan kestäviä toimintamalleja, kuten siirtymistä vihreisiin energiavaihtoehtoihin ja ympäristöystävälliseen tuotantoon. Yritysten tukeminen kestävä kehityksen investoinneissa voi paitsi vähentää ympäristövaikutuksia myös luoda uusia markkinoita.

Koulutus ja osaaminen

Koulutuksen merkitys korostuu erityisesti teknologisten taitojen kehittämisessä. Työelämälähtöinen koulutus ja jatkuva oppiminen ovat avainasemassa työmarkkinoiden muuttuessa. Yritysten ja oppilaitosten yhteistyön vahvistaminen mainitaan myös tärkeänä keinona edistää työelämässä tarvittavaa osaamista.

Sääntelyn ja byrokratian purku

Sääntelyn keventäminen nähtiin yleisenä teemana, joka voisi nopeuttaa yritystoimintaa ja madaltaa kynnystä investoida. Tämä voi sisältää esimerkiksi lupaprosessien yksinkertaistamista. Turhien säädösten poistaminen ja yritysten hallinnollisen taakan vähentäminen voivat luoda joustavampia liiketoimintaympäristöjä.

Vihreä siirtymä

(ml. Puhdas energiasiirtymä, kiertotalous, ilmasto- ja luontotoimet)

Ehdotuksissa uusiutuvan energian, kuten tuuli- ja aurinkovoiman, lisääminen oli keskeinen teema. Myös vetytalous nähtiin potentiaalisena kasvun ajurina, erityisesti kansainvälisessä kontekstissa. Vastauksissa painotettiin lisäksi energian varastointiteknologioiden kehittämistä ja pienydinvoiman roolia osana energiasiirtymää. Teollisuuden päästövähennystavoitteet ja kiertotalouden ratkaisujen hyödyntäminen nostettiin esiin taloudellisesti ja ekologisesti kannattavina toimenpiteinä. Vastauksissa korostettiin investointien merkitystä infrastruktuuriin ja puhtaan teknologian kehittämiseen, joita tukemaan ehdotettiin regulaation ja verokannustimien kehittämistä. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, kuten metsien ja soiden ennallistaminen, mainittiin ekologisesti välttämättömänä ja taloudellisesti perusteltuna ratkaisuna. Samalla luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen, erityisesti kaivosteollisuudessa, nähtiin mahdollisuutena vihreän siirtymän tarpeisiin.

Vastauksissa korostettiin Suomen vahvuuksia, kuten korkeaa teknologista osaamista ja vakaata investointiympäristöä, joiden avulla maa voi houkuttaa kansainvälisiä toimijoita ja olla vihreän talouden edelläkävijä. Vesiosaamisen ja kiertotalouden ratkaisujen vienti kansainvälisille markkinoille mainittiin erityisenä mahdollisuutena.

Vihreä siirtymä

(ml. Puhdas energiasiirtymä, kiertotalous, ilmasto- ja luontotoimet)

Puhdas energiasiirtymä

Vastaajat painottivat uusiutuvan energian, kuten aurinko- ja tuulivoiman, lisäämistä sekä infrastruktuurin, kuten sähköverkon ja energian varastointitekniologioiden, kehittämistä. Energiatehokkuuden parantaminen oli keskeinen osa siirtymää, ja vetytalouden merkitys nousi esiin monissa ehdotuksissa. Uusiutuvan energian investointien nähtiin tukevan pitkän aikavälin talouskasvua ja työllisyyttä.

Ilmasto- ja luontotoimet

Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, kuten metsien ja soiden ennallistaminen, sekä hiilinielujen vahvistaminen nousivat esiin tärkeinä toimina. Myös kestävä liikenne, kuten sähköautojen latausverkoston kehittäminen ja joukkoliikenteen parantaminen, sai huomiota. Näitä toimia pidettiin paitsi ympäristön, myös talouskasvun edistäjinä. Moni vastaaja painotti tasapainoa taloudellisen kehityksen ja luonnon suojelun välillä.

Innovaatiot ja teknologia

Vastaajat näkivät innovaatioiden ja teknolo-

gian kehittämisen avainasemassa talouskasvun ja vihreän siirtymän edistämässä. Vetytalouden ja energian varastointitekniologioiden ohella esille nousivat myös digitalisaatio ja tekoälyn hyödyntäminen tuotantoketjujen ja yritystoiminnan tehostamisessa. Vastaajat painottivat myös tutkimus- ja kehitysinvestointeja.

Investoinnit ja yritystoiminta

Vastaajat korostivat investointien merkitystä vihreän siirtymän infrastruktuuriin, kuten uusiutuvaan energiaan ja kestävään liikenteeseen. Yrityksille toivottiin verokannustimia ja pitkäjänteistä rahoitusta ympäristöystävällisiin ratkaisuihin. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö nähtiin välttämättömänä.

Kiertotalous

Kiertotalouden tavoitteena on resurssien tehokkaampi käyttö, jätteiden vähentäminen ja materiaalien kierrätys. Tämä nähtiin talouskasvun ajurina esimerkiksi uusien liiketoimintamallien ja prosessitehokkuuden kautta.

"Luopuminen tekniikaltaan vanhentuneiden hankkeiden tukemisesta. Tuotantorakenteiden modernisointi enemmän tietotaitoa ja älykkyyttä hyödyntäviksi ja vähemmän energiaa ja materiaaleja kuluttaviksi. Tämä parantaa resurssitehokkuutta ja vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, kun samalla edistetään innovaatioita puhtaan energian alalla."

"Tuotantoamme, kulutustamme ja tukiamme tulisi viedä rohkeasti pois luonnolle, ympäristölle, terveydelle, kilpailukyvyllä ja talouden dynamiikalle haitallisilta aloilta ja suunnata kohti tulevaa, uudistavaa ja kestävää kasvua."

"Ehdotetaan kestävän liiketoiminnan kiihdyttämön perustamista Suomeen. Keskus yhdistäisi tutkimusta, yritysverkostoja ja kansainvälistä yhteistyötä, mikä tukisi innovaatioita ja talouskasvua."

"Maailman talousfoorumien mukaan yli puolet globaalista BKT:sta (n. 44 biljoonaa eli 44 000 000 000 000 USD (\$44 trillion)) on suoraan riippuvaista luonnosta ja luonnonvaroista. Tämä tarkoittaa, että talouden hyvinvointi riippuu todella paljon luonnon hyvinvoinnista. Talous on hyvin haavoittuvainen, kun luonto rapautuu. Biodiversiteetin väheneminen ja ekosysteemien romahtaminen on yksi merkittävimmistä talousriskeistä globaalisti."

"Starta en statlig Klimatfond som kunde finansiera tillväxtföretag och anläggningsinvesteringar samt möjliggöra att en mängd olika EU-investeringsstöd kunde beviljas till finländska tillväxtbolag."

Digitalisaatio

(ml. tekoäly)

Digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen nähtiin vastauksissa keskeisinä keinoina edistää kestäväää talouskasvua Suomessa. Vastaajat korostivat teknologioiden käyttöönottamisen parantavan tuottavuutta, tehostavan prosesseja ja vahvistavan Suomen kilpailukykyä sekä kansainvälisesti että kotimarkkinoilla.

Konkreettisina ehdotuksina mainittiin infrastruktuurin, kuten tietoliikenneverkkojen kehittäminen, tekoälyratkaisujen hyödyntäminen julkisen ja yksityisen sektorin toiminnassa sekä pk-yritysten digitalisaatiota tukevat toimet. Erityisesti automatisoinnin ja datan tehokkaan käytön nähtiin mahdollistavan resurssien järkevän käytön, mikä auttaa Suomea sopeutumaan talouden ja ympäristön tuleviin haasteisiin. Vastauksissa toivottiin Suomelta selkeää säädösympäristöä, joka kannustaa investointeihin ja innovaatioihin.

Digitalisaatio

(ml. tekoäly)

Digitalisaation edistäminen palveluissa

Digitalisaation avulla voidaan parantaa tuotavuutta ja kilpailukykyä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Panostuksia vaadittiin erityisesti digitaalisten palveluiden kehittämiseen, infrastruktuurin vahvistamiseen ja pk-yritysten tukemiseen teknologian käyttöönotossa.

Tekoälyn ja koneoppimisen hyödyntäminen

Tekoäly mainittiin tärkeänä työkaluna, joka voi tehostaa toimintoja, vähentää kustannuksia ja tukea vihreää siirtymää. Julkinen sektori nähtiin merkittävänä hyötyjänä tekoälyn käytöstä esimerkiksi automatisoimalla päätöksentekoa ja resurssien hallintaa. Tekoälyn hyödyntämisessä toivottiin kansallista koordinaatiota.

Automaatio

Automaatio nähtiin kilpailukyvyyn kulmakivenä erityisesti teollisuudessa ja logistiikassa. Automaation avulla voidaan lisätä tehokkuutta ja tehostaa palveluita, vähentää kustannuksia ja vastata työntekijäpulaan monilla aloilla.

Datan hyödyntäminen ja analytiikka

Datan tehokas käyttö päätöksenteossa ja analytiikassa korostui vastauksissa. Tietoverkkojen laadun ylläpitäminen ja kilpailukykyinen kustannusrakenne nähtiin välttämättöminä datavetoisen talouden tukemiseksi.

Terveysteknologia

Terveysteknologia nähtiin potentiaalisena kasvualana, joka yhdistää viennin, innovaatioiden ja terveydenhuollon kehittämisen. Alan potentiaalinen hyödyntäminen edellyttää kohdennettuja investointeja, kotimarkkinoiden vahvistamista ja kansainvälistä näkyvyyttä tukevia vientiohjelmia.

"Suomalaiset käyttävät eniten dataa maailmassa, meillä on kiistatta kovaalaatuiset tietoliikenneverkot (digi-infra kunnossa) ja innovaatioverkot (digi-infra kunnossa) ja innovaatioverkoissa Suomi pärjää muita EU-maita paremmin. Tulevaisuudessa tarvitaan tavoitetta digitaalisen kehityksen kiihdyttämiseksi. Esimerkiksi tekoälyn tehokkaampana hyödyntäjänä julkinen puoli voisi saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä."

"Tuottavuuden ja kilpailukyvyyn kasvatus mahdollistuu kun panostetaan merkittävästi lisää automaatioon sekä tekoälyn ja digitalisaation käyttöönottoon teollisuudessa ja palveluteollisuudessa."

"Perustetaan erityisiä vientiohjelmia, jotka auttavat suomalaisia lääketieteellisuutta, terveysteknologia- ja bioteknologiayrityksiä kansainvälistymään. Tämä sisältää vientitakeita, markkinointitukea ja verkostoitumistapahtumia ulkomailla solmien suoria yhteistyösopimuksia ja alliansseja muiden maiden kanssa. Suomi voisi tarjota asiantuntemusta, osaamista, lääkkeitä, terveysteknologia- ja bioteknologiaratkaisuja globaalisti."

Liikenneyhteydet ja infra

Liikenne- ja infrastruktuuria koskevissa vastauksissa korostui infrastruktuurin kehittäminen kestäväen talouskasvun perustana. Tie- ja rautatieverkoston panostukset nähtiin välttämättömänä sekä kotimaan saavutettavuuden että kansainvälisen kilpailukyyn parantamiseksi. Lisäksi digitalisaation tuomat ratkaisut, kuten liikenteenohjausjärjestelmät, mainittiin keinoina tehostaa logistiikkaa ja vähentää päästöjä. Vastaajat painottivat myös tarvetta parantaa alueellisia liikenneyhteyksiä, jotta koko maan taloudellinen potentiaali voidaan hyödyntää.

Erityisen vahvana teemana nousi vihreän siirtymän tukeminen infrastruktuurin kehittämisen kautta. Sähkö- ja kaasuautojen latausverkostojen laajentaminen, rautateiden sähköistäminen ja biokaasun jakeluverkoston kehittäminen nähtiin keskeisinä toimina liikenteen ympäristöystävällisyyden lisäämiseksi.

Liikenneyhteydet ja infra

Tie- ja rautatieverkoston kehittäminen

Infrastruktuurin kunnosta huolehtiminen on kriittistä talouden tukemiseksi. Tieverkoston ja rautateiden modernisointi nähtiin keskeisinä toimenpiteinä, joilla voidaan parantaa logistiikkaa ja edistää vientiä. Konkreettisia ehdotuksia Suomen sisäisten liikenneyhteyksien parantamiseen olivat Rantaradan (Turku-Rauma-Pori-Vaasa) ja Jäämeren radan rakentaminen sekä Helsinki-Tampere-Turku-kasvukäytävän tie- ja ratayhteyksien parantaminen.

Älykkäät ja ympäristöystävälliset liikennejärjestelmät

Liikennejärjestelmien digitalisointi ja älyratkaisujen käyttöönotto korostuivat vastuksissa. Myös ympäristöystävälliset pitkän aikavälin suunnitelmat, kuten sähkö- ja kaasuajoneuvojen lataus- ja tankkausasemien riittävä kattavuus, nähtiin tärkeinä kestävä liikenteen edistämiseksi. Lataus- ja tankkausasemien maantieteellisen hajauttamisen nähtiin vauhdittavan kestävämpien ajoneuvojen yleistymistä.

Vihreän infrastruktuurin kehittäminen

Vihreän siirtymän tukemiseksi ehdotettiin investointeja uusiutuvaan energiaan ja vähähiiliseen infrastruktuuriin. Keskeisiksi

hankkeiksi nousivat esimerkiksi vetyverkoston rakentaminen sekä sähköverkon vahvistaminen ja modernisointi. Energiainfra nähtiin tärkeänä osana kestävä talouskasvua. Etenkin riittävä vetyinfrastruktuuri koettiin vetytalouden mahdollistajana, millä nähtiin olevan merkittävä rooli tulevaisuuden talouskasvussa.

Kansainväliset yhteydet ja logistiikka

Suomen kilpailukyvyyn turvaamiseksi on tärkeää kehittää kansainvälisiä yhteyksiä, kuten Via Baltica -väylää, satamia ja vientiin keskitettyä infrastruktuuria. Toimivat logistiikkaratkaisut tukevat erityisesti vientiteollisuutta ja matkailua. Esimerkkeinä kansainvälisten yhteyksien parantamisesta olivat mm. Helsinki-Tallinna -tunnelin rakentaminen sekä EU-raideleveyden käyttöönotto tai tuplaraiteiden rakentaminen merkittävimillä raideyhteyksillä.

Maakunnallisten yhteyksien parantaminen

Liikenneyhteyksien kehittäminen nähtiin talouskasvun kannalta tärkeänä koko Suomen tasolla. Vastauksissa nostettiin esiin etenkin syrjäseutujen yhteyksien parantaminen, millä mahdollistetaan koko maan potentiaalinen hyödyntäminen ja vähennetään alueellista epätasa-arvoa.

"Vihreiden investointien houkuttelemiseksi on myös pidettävä huolta infrastruktuurista. On tuettava sähköisen liikenteen latausinfrastruktuuria, pidettävä huolta tiestön korjausvelasta ja panostettava ratahankkeisiin ja satamiin."

"Valtatieverkoston modernisointi olisi ensiarvoisen tärkeää. Erityisesti teollisuuden kuljetuksia tukevat väylät, kuten pääkaupunkiseudun kehätiet ja tärkeimmät sisämaan väylät, on päivitettävä vastaamaan tulevaisuuden tarpeita."

"Alueellisia liikenneyhteyksiä tulee parantaa, erityisesti maaseudulla, jotta kaikki pääsevät osaksi kestävä talouskasvua. Maaseudun tieverkoston kehittäminen ja julkisen liikenteen lisääminen voisivat tukea työvoiman liikkumista ja yritystoiminnan kehittymistä myös syrjäisemillä alueilla."

"Liikennejärjestelmän tulee yhdistää eri kulku- muodot saumattomasti. Esimerkiksi rautatieliikenteen, satamien ja lentokenttien logistiikan yhteensovittaminen voisi parantaa vientiä merkittävästi."

"Biokaasuautot tarjoavat kestävämmän vaihtoehdon raskaassa liikenteessä, mutta jakeluvälikosto on kehitettävä toimivaksi koko maassa."

Osaavan työvoiman saatavuus

Osaavan työvoiman saatavuus on vastausten mukaan keskeinen tekijä taloudellisen kasvun ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Työmarkkinoiden dynamiikka, koulutusjärjestelmän toimivuus, kansainvälisten osaajien houkuttelemisen ja kotoutuminen sekä työvoiman liikkuvuus ovat kaikki kriittisiä osa-alueita, jotka vaikuttavat suoraan yritysten kilpailukykyyn, innovointikykyyn ja tuottavuuteen.

Suomessa väestön ikääntyminen, matala syntyvyys ja tiettyjen alojen osaajapula ovat synnyttäneet tilanteen, jossa näihin haasteisiin vastaaminen on vastaajien mukaan tärkeämpää kuin koskaan. Työperäinen maahanmuutto nähdään nopeimpana ja tehokkaimpana keinona lisätä työvoiman määrää ja laatua. Maahanmuuttoprosessien sujuvuus, lupakäytäntöjen nopeuttaminen ja kotoutumispalveluiden laajentaminen ovat kriittisiä toimenpiteitä houkuttelevan työympäristön luomiseksi.

Osaavan työvoiman saatavuus

Kansainväliset osaajat ja työperäinen maahanmuutto

Työperäinen maahanmuutto nähtiin keskeisenä ratkaisuna työvoimapulaan ja tuottavuuden parantamiseen. Vastauksissa korostettiin erityisesti sujuvampia prosesseja ja maahanmuuttopolitiikan selkeyttämistä. Myös koulutusperäistä maahanmuuttoa nostettiin esiin. Nettomaahanmuutto nähtiin nopeimmaksi tavaksi varmistaa riittävän työvoiman saanti. Suomen pitää siksi laatia tavoitteellinen, määrätietoinen ja proaktiivinen väestöpolitiikkaohjelma, erityisesti työperäiselle maahanmuutolle.

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämistä ja koulutustason nostoa painotettiin talouskasvun peruspilarina. Ehdotukset vaihtelivat uusien koulutusmallien luomisesta yhteistyöhön yritysten ja julkisen sektorin välillä. Osaamistarpeiden ennakkointiin panostamiseen kannustettiin. Koulutuksellisen eriarvoisuuden vähentämi-

nen, luokkakokojen pienentäminen ja erityisesti poikien opintomenestykseen panostaminen nähtiin kasvutoimena.

Ideana ehdotettiin yritys- ja osaamispoolit (esimerkiksi Tukholmassa), joissa yrityksen lomauttama henkilö siirtyisi poolin käyttöön, jolle voidaan asettaa tehtäviä ratkottavaksi ja työntekijän palkanmaksun korvaa valtio. Poolit voisivat myös mahdollistaa rekrytoinnin yritysten välillä.

Korkeakoulut ja ammattikoulut

Kaikki koulutusasteet, yliopistot, ammattikorkeakoulut ja ammattikoulut nähtiin keskeisinä osaamisen ja innovaatioiden tarjoajina. Sekä perustutkimuksen että soveltavan tutkimuksen merkitystä korostettiin. Ammattikorkeakouluille toivottiin laajempaa roolia ja niille soveltuvia T&K-rahoitusmalleja. Ammattikorkeakoulujärjestelmää ehdotettiin muokattavaksi eurooppalaisesti yhteensopivaksi.

"Kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi tulisi tarjota verotuksellisia etuja ensimmäisten työvuosien aikana."

"Helpotetaan perheenjäsenten pääsyä työmarkkinoille ja varmistetaan englanninkielisen koulutuksen saatavuus heidän lapsilleen."

"Suomi tarvitsee työ- ja osaamisperusteista maahanmuuttoa. Määrätietoinen puuttuminen työntekijöiden hyväksikäyttöön ja työmarkkinarikollisuuden kitkeminen on tärkeää houkuttelevuuden lisäämiseksi."

"Ennakoiva osaamistarpeiden suunnittelu tukee alueiden kehitystä ja lisää valmiutta kriiseihin."

"Suomen pitää siksi laatia tavoitteellinen, määrätietoinen ja proaktiivinen väestöpolitiikkaohjelma, erityisesti työperäiselle maahanmuutolle. Työperäistä maahanmuuttoa tehostamaan tarvitaan ulkomaille verkostoituvaa "sisäänheittöorganisaatio" (Business Finland?). Se etsii ja ehdottaa sopia valtioita, yrityksiä ja yliopistoja markkinoinnin kohdentamiseksi. Se luo kontakteja ja toimintamalleja, joilla yrityksiä, investoijia ja koulutettua työvoimaa houkutellessaan Suomeen."

"Samtidigt skulle yrkeshögskolorna som fullvärdiga högskolor (modell Sverige eller Norge), med begränsad rätt att erbjuda arbetslivsanknuten forskarutbildning, idka tillämpad behovsbaserad forskning och utveckling ha bättre möjligheter att konkurrera om internationell forskningsfinansiering."

Keinoja kestävään talouskasvuun

Verotus

Aineistosta nousi esiin laaja joukko ehdotuksia, jotka heijastavat erilaisia painotuksia ja näkemyksiä verojärjestelmän kehittämisestä. Keskeisimmät teemat liittyivät tuloverotuksen keventämiseen, yritysverotuksen uudistamiseen ja arvonnlisäveron (ALV) muokkaukseen. Useat vastaajat korostivat kevyemmän verotuksen roolia kulutuksen, investointien ja työllisyyden kasvattamisessa.

Alueelliset ja kohdennetut verohuojennukset sekä vihreän siirtymän tukeminen verohelpotuksilla nousivat myös esiin keinona tukea kestäväää kehitystä ja alueiden elinvoimaisuutta. Lisäksi perintöveron uudistaminen, asuntokauppojen varainsiirtovero, ympäristölle haitallisten toimintojen verotus ja makeisveron tarkastelu herättivät keskustelua erityisesti taloudellisen oikeudenmukaisuuden ja kotimaisen kilpailukyvyn näkökulmasta.

"Immateriaalioikeuksista syntyvien tulojen verotusjärjestelmä voisi olla samankaltainen kuin Irlannissa, jossa yritys voi olla oikeutettu vähennykseen, mikä parantaa kilpailukykyä ja luo kannustimia."

"Yrityksen tuloveron pienentäminen 10-12 %:iin (nyt 20%). Olemme maana kilpailussa investoinneista muita maita vastaan, eikä siinä voi kunnolla pärjätä korkealla yritysveroprosentilla."

"Ehdotan siis, että myös Suomessa siirryttäisiin Viron yritysveromalliin, jossa yritys maksaa verot vasta, kun omistaja nostaa rahaa yrityksestä. Se mahdollistaisi investoinnit kenelle tahansa ja johtaisi paitsi kotimaisiin investointeihin, myös työllistämiseen."

"Kunnille tulisi mahdollistaa kilpailu yhteisöveron määrästä kunnan alueella. Esimerkiksi niin, että annetaan vaihteluväli (vaikka 10-25 %) jonka sisällä kunnan tulee yhteisövero pitää."

"ALV:n lasku elintärkeille tuotteille/toiminnoille 10 %. Sähkö, sähkönsiirto, lääkkeet ja lääkärikäynnit, ruoka, vesi, vuokrat ja asuminen, julkinen liikenne ja bensa."

"Optioiden verotukseen tarvitaan järkeä. Työ-suhdeoptiot ovat lupa ostaa yrityksen osakkeita aiemmin sovitulla hinnalla, ja ne ovat maailmalla yleinen keino kannustaa työntekijöitä parantamaan yrityksen toimintaa ja kasvattamaan sen arvoa."

Verotus

Tuloverotuksen keventäminen

Monet vastaajat uskovat, että tuloverotuksen alentaminen edistäisi kulutusta ja kannustaisi työntekoon. Alueelliset ja kohderyhmäkohtaiset verohelpotukset nousivat esiin erityisesti syrjäseuduilla ja pienituloisten auttamiseksi. Tuntuva tuloverohuojennusta kannatettiin muuttotappioalueille investoiville yrityksille ja alueille ulkomailta muuttaville erityisasiantuntijoille. Yhtenä ideana nostettiin matalapalkkaisen työn kannustavuuden lisääminen pitämällä ansiotulot verottomana 20 000 euroon. Myös tuloverotuksen progressiivisuuden vähentäminen mainitaan, kuten myös pääomaverotuksen progressiivisuuden lisääminen.

Yritysverotuksen uudistaminen

Yritysverotuksen keventämistä ja kilpailukykyisempiä ratkaisuja toivottiin erityisesti vientiyriyten tukemiseksi ja investointien

lisäämiseksi Suomeen. Yhteisöveron laskeminen (20 >15%) mainittiin erityisesti keinona lisätä yritysten investointihalukkuutta.

ALV:n muokkaus

Arvonlisäverokantojen tarkastelua pidettiin tärkeänä, erityisesti alennuksia perustarpeisiin liittyvissä tuotteissa ja palveluissa. Monet vastaajat ehdottivat peruselintarvikkeiden arvonlisäveron laskemista, jotta kotitalouksien ostovoima kasvaisi ja kotimainen kulu tus elpyisi. Ehdotettiin, että arvonlisäveroa porrastettaisiin tuotteen kotimaisuusasteen perusteella, mikä kannustaisi kotimaiseen tuotantoon. Lisäksi palvelualojen, kuten ravintola- ja kampaamopalveluiden, arvonlisäveron laskemista ehdotettiin työllisyyden ja kulu tus lisäämiseksi. Alkoholiverotusta kannatettiin sekä laskettavaksi että nostettavaksi kasvuun johtavana toimenä.

Vihreän siirtymän veroedut

Vastaajat mainitsivat ympäristöystävällisten toimintojen tukemisen verohelpotuksilla, esimerkiksi uusiutuvan energian projekteissa. Vastaajat ehdottivat verotuksen kohdentamista saastuttaviin tai ympäristölle haitallisiin toimintoihin esimerkiksi kaivosteollisuudessa tai pikamuotialalla. Tämä nähtiin keinona kannustaa yrityksiä ja yksilöitä ympäristöystävällisempiin valintoihin sekä kerätä varoja vihreän siirtymän toteuttamiseksi.

Perintöveron uudistaminen

Vastauksissa toivottiin perintöveron keventämistä tai jopa sen poistamista, sillä sitä pidettiin usein epäoikeudenmukaisena ja esteenä sukupolvenvaihdoksille perheyriyksissä.

Suorat tuet

Keskeisiksi teemoiksi nousivat yritystukijärjestelmän uudistaminen, innovaatioiden ja teknologisten ratkaisujen tukeminen sekä yritystukien määrän vähentäminen ja resurssien uudelleenkohdentaminen. Ehdotuksissa painotettiin erityisesti tukien kohdentamista tuottavuutta ja pitkäjänteistä kasvua tukeviin aloihin sekä tehottomiksi koettujen tukimuotojen karsimista.

Vastauksissa korostui huoli nykyisen järjestelmän vaikuttavuudesta ja tarve uudistaa sitä vastaamaan paremmin tulevaisuuden tarpeita, kuten vihreää siirtymää ja kansainvälisen kilpailukyvyn kasvattamista.

Yritystukijärjestelmän uudistaminen

Yritystukien uudelleenkohdentamista ehdotetaan erityisesti listaamattomille pk-yrityksille ja tuottavuutta tukeville aloille. Tukijärjestelmää pidetään tehottomana, ja sen vaikutusta talouskasvuun toivotaan parannettavan.

Yritystukien vähentäminen ja resurssien uudelleen kohdentaminen Nykyisten yritystukien karsimista esitetään, koska niitä pidetään tehottomina. Resursseja halutaan ohjata esimerkiksi koulutukseen, vihreään siirtymään ja innovaatioihin.

Innovaatioiden, teknologian ja keksintöjen tukeminen

Innovaatioiden, digitalisaation ja keksintöjen tukeminen nähdään tärkeänä talouskasvun edistämiseksi. Painotetaan erityisesti tekno-

logisten ratkaisujen kehittämistä ja niiden soveltamista kansainvälisille markkinoille. Lisäksi ehdotetaan keksintörahaston perustamista, joka rahoittaisi alkuvaiheessa esimerkiksi keksinnön suojauksen kulut.

Perustulo

Perustuloa ehdotettiin korvaamaan monimutkaista ja kallista sosiaaliturvajärjestelmää, mikä vähentäisi byrokratiaa ja kannustinloukuja. Vastauksissa painotettiin perustulon vaikutusta työn vastaanottamisen ja yrittäjyyden helpottamiseen, sillä se poistaisi pelon sosiaaliturvan menettämisestä. Lisäksi perustulo nähtiin keinona lisätä ihmisten vapautta, luovuutta ja aktiivisuutta, mikä voisi johtaa uudenlaisiin innovaatioihin ja yritystoimintaan.

"Siirretään yritystukia vakavaraisilta yrityksiltä pienemmille kasvuyrityksille ja tehostetaan näiden kasvupotentiaalia. Hieman alasta riippuen yritykset, jotka ovat olleet yli 10 vuotta tuottavia, kasvavia ja vakavaraisia eivät tarvitse suuria valtion investointeja tai tukia."

"Kannattaisi muuttaa yritystukijärjestelmää lisäämään nuorten kasvuyritysten rahoittamista. Erityisesti kannattaisi lisätä panostusta vihreään teknologiaan, sillä muutaman kymmenen vuoden päästä se on todennäköisesti merkittävä ala."

"Tärkein edellytys yritystoiminnassa ja elämässä yleensäkin on uskallus. Pelkoa yrittää ja epäonnistua poistaisi erityisesti perustulo."

Regulaatio

Luvitus ja ympäristölupaprosessit koettiin merkittäväksi pullonkaulaksi investoinneille ja uusien hankkeiden aloittamiselle. Vastauksissa korostettiin lupaprosessien nopeuttamista ja yksinkertaistamista, jotta kehitystä voitaisiin vauhdittaa. Normit ja niiden purkaminen nousivat esille erityisesti yritystoiminnan ja rakentamisen sujuvoittamisen näkökulmasta. Liiallinen sääntely nähtiin esteenä talouden ja innovaatioiden kehittymiselle. Lisäksi lainsäädännön kehittämistä pidettiin tärkeänä työmarkkinoiden ja yritystoiminnan kilpailukyvyyn parantamiseksi sekä uusien toimintamallien tukemiseksi. Sääntelyn sujuvoittamisen ehdotuksia tuli niin kansalliselle kuin Euroopan unionin päätöksentekoon.

Luvitus ja ympäristölupaprosessit

Monissa vastauksissa nostettiin esiin lupaprosessien sujuvoittamisen tarve. Ympäristöluvut koettiin erityisenä pullonkaulana esimerkiksi rakennushankkeissa ja yritystoiminnan laajentamisessa. Ehdotukset sisälsivät lupien käsittelyaikojen lyhentämistä ja byrokratian vähentämistä.

Normit ja norminpurku

Vastauksissa nousi esiin normien ja sääntelyjärjestelmien purkamisen tarve. Tämä koettiin tärkeäksi erityisesti pienyritysten

toimintamahdollisuuksien parantamiseksi ja yhteiskunnan sujuvoittamiseksi. Vastaajat ehdottivat norminpurkua monilla alueilla, kuten rakentamisessa, ympäristöasioissa ja työmarkkinoilla.

Uuden lainsäädännön kehitys

Vastaajat korostivat, että uutta lainsäädäntöä tarvitaan esimerkiksi vihreän siirtymän tukemiseksi, työnteon kannustimien lisäämiseksi ja teknologian hyödyntämiseksi. Tärkeänä pidettiin myös EU-tason lainsäädäntöön vaikuttamista.

"Suomen pitäisi edistää aloitteellisesti eurooppalaista kasvuyhtiömuotoa. Se on oikeudellinen rakenne tai yritysmuoto, joka muotoillaan optimaaliseksi innovatiivisille kasvuyhtiöille. Yritysmuodolla on tarkoitus tasata pelikenttä esteettömäksi laajentumiselle koko EU:n alueelle."

"Henkilöstörahastoja sekä niihin liittyvää lainsäädäntöä kehittämällä. Henkilöstörahasto on henkilöstön omistama ja hallitsema rahasto, joka hallinnoi yrityksen sille suorittamia tulos- tai voittopalkkioita sekä muita henkilöstörahastolain mukaisia varoja, kuten lisäosaa."

"Rakentamiseen liittyviä normeja on kevennettävä erityisesti kaupunkialueilla, jotta asuntotuotanto kasvaa."

"Ympäristölupien käsittely tulee keskittää yhteen paikkaan, jotta yrittäjät eivät joudu hakemaan lupia monesta eri virastosta."

"Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön liittyvä sääntelyä tulisi yksinkertaistaa, jotta hankkeiden aloittaminen nopeutuisi. Esimerkiksi lupaprosessien digitalisointi ja yhdenmukaistaminen voisivat vähentää yritysten hallinnollista taakkaa ja nopeuttaa investointeja."

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö

Ehdotuksissa korostettiin julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön roolia kestävän talouskasvun edistämiseksi. Tutkimus- ja kehitystoiminnan tukeminen on tärkeimpiä yhteistyön alueita. Vastauksissa korostuu tarve luoda ekosysteemejä, joissa julkinen sektori tukee yrityksiä rahoituksella, riskinjaolla ja infrastruktuurilla.

Rahoitusratkaisuihin esiin nousivat Blended Finance -mallit, joissa julkinen sektori jakaa riskiä ja yksityinen sektori tuo pääomaa suurten hankkeiden toteuttamiseen. Sääntelyn kehittäminen nähtiin keskeisenä sujuvan yhteistyön mahdollistajana: yksinkertainen sääntely-ympäristö voisi vauhdittaa hankkeiden toteutumista. Vastaukset painottavat myös selkeän koordinaation, ennakoitavuuden ja läpinäkyvyyden tärkeyttä, jotta yhteistyö olisi vaikuttavaa ja resurssit hyödynnetään tehokkaasti.

"Suomen tulisi aktiivisesti edistää yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyötä luomalla julkisia rahoitusohjelmia, jotka kannustavat uusien teknologioiden kehittämiseen ja kaupallistamiseen. TKI-toiminnan rahoitus voisi tapahtua julkisten ja yksityisten varojen yhdistelmällä, jossa valtio ottaa osan riskistä ja varmistaa pitkäjänteisen tuen. Esimerkiksi hiilineutraaliutta edistävissä hankkeissa tällainen yhteistyö on elintärkeää."

"Julkisen sektorin rooli liikennehankkeissa on kriittinen. Esimerkiksi rautatieverkoston laajenukset voivat parantaa logistiikkaa ja vähentää yritysten kustannuksia. Tässä yksityinen sektori voisi osallistua kustannuksiin, jos valtio jakaa riskin esimerkiksi takausjärjestelyillä."

"Julkisen sektorin ja pankkien tulisi kehittää yhteisiä riskinhallintamekanismeja, joiden avulla pk-yritykset pääsevät käsiksi kohtuuhintaiseen lainoitukseen. Tämä voisi sisältää valtion takaamia lainoja, jotka mahdollistavat yritysten kasvun myös epävarmassa taloustilanteessa. Esimerkiksi uusille vihreän energian yrityksille tällainen rahoitus voisi avata ovia kansainvälisille markkinoille."

Julkiset hankinnat

Strategisesti toteutetut julkiset hankinnat voivat vastaajien mukaan vahvistaa talouskasvua, edistää innovaatioita ja tukea kestäväää kehitystä. Julkiset hankinnat voivat toimia kasvun ajurina, kun niitä suunnataan aloille, joissa on potentiaalia luoda pioneerimarkkinoita. Julkisten hankintojen osalta merkityksellisiksi aloiksi mainitaan esimerkiksi sosiaali- ja terveystaloudet sekä puolustusteollisuus.

Vastauksissa nostetaan esiin, että hankintaprosessien yksinkertaistaminen vähentäisi yritysten hallinnollista taakkaa ja parantaisi tuottavuutta. Nykyisin kilpailutusten valmisteluun käytettävä aika ja resurssit voivat olla kohtuuttomia suhteessa lopullisiin hyötyihin.

Julkisten hankintojen kehittämiseksi ehdotetaan lainsäädännöllisiä ratkaisuja ja käytännön ohjeistusta siitä, millaiset kestävyysvaatimukset ovat tarjouspyynnöissä tarkoituksenmukaisia.

”Ostotoiminnan muutos voitaisiin hoitaa perustamalla uudenlainen rahasto, joka rahoittaisi julkisten hankintojen kautta toteutuvia päästöjen lisävähennyksiä. Kun julkinen tilaaja kilpailuttaa hankinnan, esimerkiksi katujen päällystysurakan, se pyytäisi tarjouspyynnössä ehdotukset kahdesta vaihtoehdosta: hiilijalanjäljen vähimmäistason täyttävästä toimituksesta ja toinen vapaaehtoisesta optiosta, johon sisältyy vähimmäistasoa suurempi päästövähennys.”

”Suomalaiset yritykset ovat kehittäneet näihin lupaavia uusia teknologisia ratkaisuja. Yritykset ovat kuitenkin pääosin pieniä ja tuotantomäärät vaatimattomia, joten yksikköhinnat pysyvät korkeina. Kalliimmat vihreät tuotteet eivät pärjää kustannuksia minimoivissa julkisissa hankinnoissa.”

”Vähähiilisten hankintojen lisärahoitus julkisiin hankintoihin loisi kysyntää yritysten uusille tuotteille ja vähentäisi ilmastoinvestointeihin liittyvää epävarmuutta.”

”Julkisyhteisöjen suorahankintojen lopettaminen intressiyhtiöiltä. Tämä parantaa tavallisten yritysten kilpailukykyä, kun hankintoja vapautuu kilpailtavaksi.”

Strategiat ja johtamismallit

Ehdotuksissa nostettiin esiin johdonmukaisten toimintatapojen ja ekosysteemien kehittämistä, jotka tukevat kestäväää talouskasvua Suomessa. Erityisesti verkostoituminen, vihreän siirtymän strategiat, verouudistukset, koulutuksen ja osaamisen kehittäminen sekä kulttuurialan potentiaalin hyödyntäminen nähdään keskeisinä keinoina. Näiden toimien avulla pyritään vahvistamaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä, houkuttelemaan investointeja ja edistämään kestäväää kehitystä, mikä luo pohjaa pitkäaikaiselle talouskasvulle.

Koulutus ja osaaminen

Talouskasvua edistetään koulutukseen ja osaamiseen panostamalla, erityisesti korkeakoulutuksen ja nuorten mentoroinnin kautta. Esimerkiksi osaamisen kehittäminen yhteistyössä korkeakoulujen ja yritysten kanssa on yksi keino vahvistaa talouden kestävyyttä.

Verkostoituminen ja ekosysteemit

Painotetaan verkostojen ja ekosysteemien luomista, joissa eri toimijat voivat yhteistyöllä vahvistaa kestäväää talouskasvua. Verkostojen avulla voidaan jakaa osaamista ja resursseja tehokkaammin.

Vihreän siirtymän strategiat

Kestäväää talouskasvua edistetään tukemalla

vihreää siirtymää, erityisesti energian ja ympäristötekniikan saralla. Tämä sisältää mm. investointeja uusiutuviin energialähteisiin ja ympäristöystävällisiin teknologioihin.

Investointistrategiat Kehotetaan strategioihin, jotka kannustavat investointeja Suomessa, erityisesti tukemaan uusia liiketoimintalajeita. Näiden investointien avulla pyritään houkuttelemaan sekä ulkomaisia että kotimaisia yrityksiä.

Digitaalisuus ja innovaatio

Talouskasvun tukemiseksi tulee edistää digitaalisuutta ja innovaatiotoimintaa, erityisesti TKI-toiminnan kautta. Tämä edellyttää uudenlaisten digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä ja innovaatioiden kaupallistamista.

"Suomessa tulisi perustaa luovan talouden ekosysteemi, joka yhdistää kulttuurialan toimijat, yritykset, rahoittajat ja julkisen sektorin toimijat yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi."

"Verkosto sote-digitalisaation kansallisten vahvuuksien kansainväliseen hyödyntämiseen. Tavoitteena on, että sote-palvelujärjestelmän toimijoiden, yritysten, tutkijoiden, rahoittajien ja viranomaisten yhteistyö kehittyy siten, että sote-digipalveluita viedään kansainvälisille markkinoille johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti alan yhteistyönä."

"Suomi tarvitsee erityistalousalueen, joka yhdistää startup-yritykset ja pääomarahoitajat pysyvään osaamiskeskukseen. Tämä keskus toimisi kasvuyrityskiihdyttämönä ja tukisi maahanmuuttajien yrityksiä kokeilemalla liiketoimintamalleja, joita voitaisiin monistaa laajemmin Suomessa. Alue toimisi myös yhteiskunnallisena laboratoriona, jossa testattaisiin uusia hallinto- ja sosiaaliturvamalleja. Erityistalousalueet ovat yleisiä muualla maailmassa, kuten Lähi-idän finanssikeskuksissa ja Yhdysvaltain osaamiskeskitymissä, kuten Piilaaksossa."

"Future-proof with Bitcoin strategy: Establish clear Bitcoin business regulations, Incentivize mining with renewable energy, Build reserves as hedge against EU uncertainty."

Informaatio-ohjaus

Informaatio-ohjaus on ehdotusten perusteella keskeinen keino edistää kestäväää talouskasvua Suomessa. Tietoisuuden lisääminen nähtiin erityisen tärkeänä, sillä se auttaa kansalaisia, yrityksiä ja julkista sektoria tekemään kestävämpiä ja taloudellisesti tehokkaampia valintoja. Tiedon jakamisella voidaan parantaa työvoiman osaamista ja kyvykkyyttä vastata muuttuviin tarpeisiin, erityisesti vihreän siirtymän ja teknologisen murroksen keskellä.

Lisäksi läpinäkyvyys ja tiedon systemaattinen hyödyntäminen nousivat vastauksissa esiin erityisesti ennakoinnin merkityksenä. Näiden avulla voidaan kohdentaa toimia vaikuttavasti ja edistää luottamusta päätöksentekoon. Käytännön tasolla esitettiin konkreettisia keinoja, kuten koulutusohjelmien kehittämistä, työllistämispalveluiden tehostamista ja tiedotuskampanjoiden käynnistämistä.

Tiedon jakaminen ja tietoisuuden lisääminen

Vastauksissa korostettiin, että tietoisuuden kasvattaminen on perusta kestävien ratkaisujen toteuttamiselle. Koulutus, viestintä ja kampanjat nähtiin keinoina lisätä ymmärrystä esimerkiksi kestävään kulutuksen, kiertotalouden ja vihreän siirtymän hyödyistä.

Kuluttajien ja yritysten valintojen muuttamiseksi on tärkeää jakaa selkeää ja ajankohtaista tietoa esimerkiksi energiatehokkuudesta,

uusista teknologioista ja niiden vaikutuksista talouteen ja ympäristöön.

Päätöksenteon läpinäkyvyys ja ennakoitavuus

Useissa vastauksissa peräänkuulutettiin parempaa tietopohjaa päätöksenteon tueksi. Läpinäkyvä ja systemaattinen päätöksenteko voi lisätä luottamusta sekä mahdollistaa resurssien paremman kohdentamisen. Yritystoiminnan tukemisen tulisi olla ylivaalikautista ja jatkuvaa.

"Työllistämisen HelpDesk -palvelu madaltaa kynnystä työllistää mikro- ja yksityisyrityksille tarjoamalla helposti saavutettavaa tukea työsopimuksissa, työterveydessä, rekrytoinnissa ja perehdyttämisessä. Tämä voi lisätä merkittävästi työllisyysastetta ja taloudellista aktiivisuutta."

"Vihreän siirtymän tavoitteiden saavuttaminen vaatii ei-fyysisten palveluiden, kuten digitaalisten ratkaisujen, arvon tunnistamista. Tietoisuuden lisääminen näiden palveluiden ilmastovaikutuksista voisi vauhdittaa niiden käyttöönottoa."

"Tunnistetaan osaamisen ja viennin kärjet ja kohdennetaan panostuksia vienti- ja kasvupotentiaalin mukaisesti. Tietoisuutta suomalaisen terveysteknologian ja bioteknologian vahvuuksista tulee lisätä sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla, jotta viennin esteitä voidaan purkaa."

"Tulevaisuustietoisuuden kasvattaminen lisää halua tehdä parempi tulevaisuus kaikille, ei vain itselle. Samalla vahvistuu usko omien tekojen vaikutukseen tulevaisuuden muovaamisessa. Tulevaisuus-tietoisuuden kehittyminen on edellytys systeemiajattelulle."

Vastaajien arvioita vaikutuksista talouskasvuun ja julkiseen talouteen

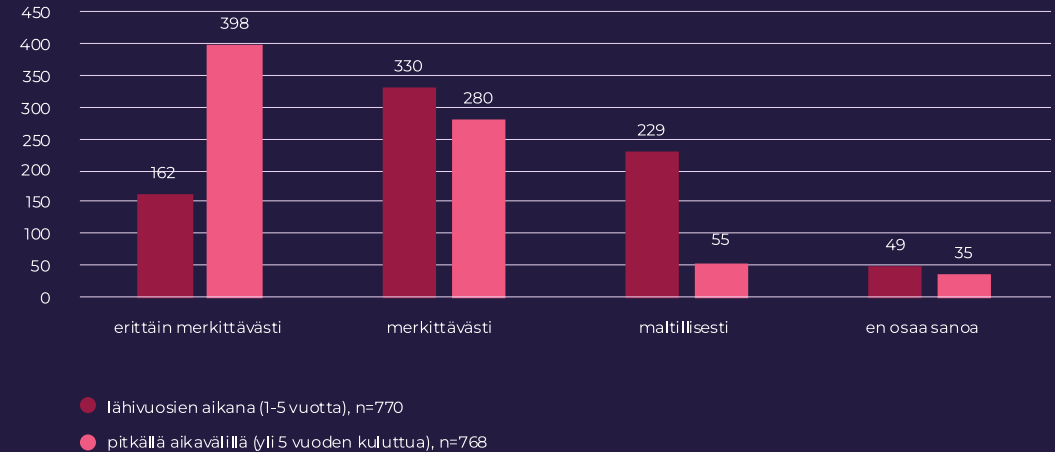
Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan ehdotuksen vaikutuksia talouskasvuun ja julkiseen talouteen pitkällä (5-10v) ja lyhyellä aikavälillä (1-5 v).

Erityisen merkittäviä vaikutuksia talouskasvuun arvioitiin satavan tyypillisimmin pitkällä aikavälillä. Merkittäviä ja maltillisia vaikutuksia arvioitiin saatavan jo lyhyellä aikavälillä.

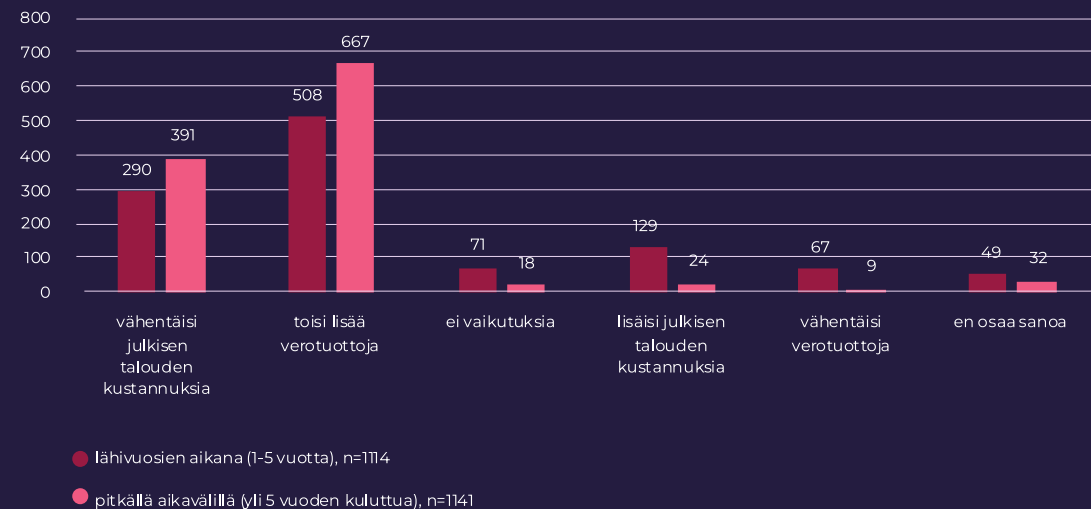
Julkisen talouden kustannuksia ja verotuottoja arvioitiin saatavan erityisesti pitkällä aikavälillä. Verotuottojen vähenemiseen ehdotuksissa ei nähty juurikaan vaikutuksia. Joissakin tapauksissa julkisen talouden kustannukset nousisivat lyhyellä aikavälillä. Kategorioiden välisiä eroja vaikutuksissa ei tullut esiin.

Johtopäätöksenä vastaajat näkevät kasvutoimet vaikuttavina erityisesti pitkällä aikavälillä. Tähän pääsemiseksi vaadittaisiin alkuinvestointeja, jotka voivat hetkellisesti lisätä julkisen talouden kustannuksia. Myös lyhyellä aikavälillä vaikuttavia kasvutoimia arvioidaan olevan vastausten joukossa.

Kuinka merkittävästi ehdotus vaikuttaisi talouskasvuun?

Miten ehdotus vaikuttaisi julkiseen talouteen?

Vastaajien arvioita vaikutuksista sosiaaliseen kestävyYTEEN ja ympäristöön

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalisen kestävyYden osalta korostuu erityisesti hyvinvoinnin ja hyvinvoivien yhteisöjen merkitys edellytyksenä kestäville talouskasvulle. Haavoittuvien ryhmien julkisten palveluiden kehittäminen ja ylläpitäminen nähdään keskeisenä tekijänä sosiaalisen turvallisuuden ylläpitämisessä.

Koulutuksen merkitys on vahvasti esillä, sillä se nähdään paitsi tasa-arvoisen yhteiskunnan peruspilarina, myös keinona lisätä yksilöiden mahdollisuuksia osallistua taloudelliseen toimintaan.

Julkisen terveydenhoidon saavutettavuus ja laatu nousevat esiin useassa vastauksessa, ja talouskasvu mainitaan tärkeänä keinona turvata julkisten palveluiden saatavuus. Alueelliset erot mainitaan siten, että kasvutoimissa tulisi huomioida niin kasvukeskukset kuin maaseutualueet. Taloudellisen vakauden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tasapainottaminen on vastaajien mukaan olennainen osa kestäviä ratkaisuja.

Ympäristöllinen kestävyys

Ympäristöllisen kestävyYden keskiössä ovat resurssien tehokas käyttö ja kiertotalouden periaatteiden laajentaminen. Vastauksissa painotetaan vanhentuneista ja tehottomista järjestelmistä luopumista, mikä voi vähentää ympäristökuormitusta ja vapauttaa varoja vihreiden ratkaisujen edistämiseen. Huolta herätti kasvutoimien myötä lisääntyvä luonnonvarojen käyttö.

Osassa vastauksissa arvioidaan kasvutoimen lisäävän energiankulutusta, mutta toisten keinojen tuovan energiansäästöä. Koulutuksen merkitys on yhtä lailla esillä ympäristökysymyksissä: osaamisen lisäämisen avulla voidaan edistää niin yksilöiden kuin organisaatioiden vastuullisia valintoja. Kuntien rooli ympäristöllisten tavoitteiden edistämässä korostuu, esimerkiksi kestäväN infrastruktuurin suunnittelussa. Kotimaisen tuotannon kasvattamisen nähtiin vähentävän päästöjä globaalissa mittakaavassa.

Kiitos osallistumisesta!

Lisätietoja:

Talousneuvoston pääsihteeri Pekka Sinko, pekka.sinko@gov.fi
Johtava asiantuntija Saara Tamminen, saara.tamminen@gov.fi, valtioneuvoston kanslia
Elli Saari, elli.saari@motiva.fi, valtion kestävän kehityksen yhtiö Motiva

